

Våld och hot i nära relationer i Hörby kommun

-en rapport och ett underlag för det fortsatta arbetet

My Erlandsson

2008

Våld och hot i nära relationer

Innehållsförteckning

Inledning	3
Mål och syfte	3
Bakgrund.....	3
Beskrivning av Hörby kommun	4
Tidigare arbete med våld och hot i nära relationer	4
Avstånds betydelse	4
Beskrivning av projektets arbete	5
Arbetsgruppen.....	5
Styrgruppen	5
Enkätundersökning.....	6
Genomgång av rutinbeskrivning	6
Studiebesök/ Goda exempel.....	6
Lagtexten specificerat	7
Socialtjänstlagen 5 kap 11 §, 14 kap 1 §	7
Socialstyrelsens allmänna råd om anmälan om missförhållanden enligt 14 kap. 1 § SoL(2001:453);	8-9
Brottsbalken	10-15
Förslag till handlingsplan för arbetet kring våld och hot i nära relationer i Hörby kommun	16
Inrättande av kvinnofridssamordnare	16
Inrättande av familjefridsombud	17
Nätverksmöte med återkommande träffar	17
Informationsspridning/tillgänglighet.....	18
Rutinbeskrivning som ett levande dokument	18
Utbildning kring anmälningskyldighet/tystnadsplikt för all personal som arbetar med barn i Hörby kommun	18
Översikt: Olika behov i det akuta skedet, Vem gör Vad?	19
Riktade insatser till olika grupper	19
Riktade insatser till kvinnor med utländsk bakgrund	19
Riktade insatser till funktionshindrade	20
Riktade insatser till kvinnor med missbruk.....	20
Riktade insatser till äldre kvinnor	21
Riktade insatser till unga tjejer	21
Riktade insatser till barn som bevittnat våld	21
Riktade insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck	22
Utvärdering/ Uppföljning	22
Sammanfattning/ konsekvensbeskrivning	22

Handlingsplan för Hörby kommun

Inledning

Mål: Att utforma ett professionellt och strukturerat arbete med våld och hot i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck både i det akuta skedet samt i ett långsiktigt perspektiv.

Syfte: Stärka folkhälsan inom kommunen med fokus på trygghet och tydligt stöd för individer som riskerar eller har utsatts för våld och hot i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Bakgrund:

Hörby kommun fick i januari 2008, av Länsstyrelsen, tilldelat sig projektmedel för att genomföra en kartläggning av problematiken ”våld och hot i nära relationer” samt ”Hedersrelaterat våld” i Hörby kommun. Detta efter att regeringen valt att satsa på stöd och hjälp till utsatta kvinnor och barn. Regeringen vill att stödet från socialförvaltningen ska förbättras och kvalitetsutvecklas. Kommunens arbete skall bli mer målinriktat, strukturerat och samordnat. Regeringen vill också att kvinnojourer och brottsofferjourer på lokal nivå skall stärkas och vid behov skall nya ideella frivilligorganisationer som arbetar för att stödja våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld etableras.

En arbetsgrupp och en styrgrupp tillsattes inom kommunen för att hjälpa till att samla dokumentation samt sprida den till samtliga anställda i deras organisation.

Lagtext som berör ämnet:

Socialtjänstlagen 5 kap 11 §

Socialtjänstlagen 14 kap 1 § Anmälningsskyldigheten

Brottsbalken

Sekretesslagstiftningen

Dessa lagtexter finns beskrivet på sidan 6.

Beskrivning av Hörby kommun:

Hörby kommun består av 14500 invånare. Av dessa bor ca 9000 i tätorten. I kommunen finns barnomsorg samt grundskola årskurs F-9, Lärcenter som erbjuder Individuella programmet på gymnasiet, SFI samt andra vuxenutbildningar, Vårdcentral där det finns Folktandvård, BVC, MVC samt Öppna förskolan. Enligt personal på Kriscentrum för kvinnor i Lund är Hörby kommun en kommun där det i familjerelationerna inte i så hög grad förekommer fasader utan man vågar tala om sina bekymmer. De berättar vidare att det har förekommit en hel del allvarliga ärenden de senaste åren då det gäller våld och hot nära relationer i Hörby kommun. Detta bekräftas även av Magnus Rosén som är brottsoffersamordnare inom Polisen Mellersta Skåne.

Tidigare arbete med våld och hot i nära relationer

Sedan 2001 har Hörby kommun tillsammans med kommunerna Eslöv, Lund, Höör, Kävlinge, Staffanstorp och Lomma finansierat Kriscentrum för kvinnor i Lund. Hörby kommun betalar årligen 168 000 kronor för detta. Innehållet i verksamheten är:

Samtalsterapi för kvinnor, barn och män

Gruppverksamhet på ungdomsmottagningen i Lund för unga tjejer

Skyddat boende via Kvinnojouren, ska under 2008 utökas med ytterligare en lägenhet.

Läger för våldsutsatta kvinnor

Stödperson för praktiska göromål

Statistiskt hur många kvinnor som tagit kontakt med Kriscentrum från Hörby under dessa år är svårt att få fram då personalen ej har hunnit föra in all statistik. I protokoll från styrgruppsmöte den 14 februari finns 1 ärende registrerat från Hörby. 2001 utarbetades och en Rutinbeskrivning angående familjevåld i samarbete med polis, skola och vårdcentral. Denna har dock aldrig spridits i verksamheterna och inte uppdaterats.

Avstånds betydelse

Under inventeringen/förslag till utveckling har det faktum att Lund ligger 3 mil bort med mindre bra kommunikationer tagits med i bedömningarna. Enligt Eva Lundgren ska man ta i beaktande att kvinnor som utsätts för våld i hemmet genomgår en "normaliseringsprocess". Vardagens normaliteter förändras och kvinnas livsutrymme förminskas. Varje steg hon tar gör hon med mannens vakande öga "*Våldets normaliseringsprocess*", ISBN: 91-971659-1-3. Den tid en kvinna har för sig själv är kanske inte tillräcklig för att hinna ta sig in till Lund och hem igen. Möjligheten att få hjälp på närmre håll d v s lokalt i Hörby tätort kan vara avgörande för om en kvinna söker och tar emot hjälp eller ej.

Beskrivning av projektets arbete:

Arbetsgruppen

En arbetsgrupp tillsattes i början av februari. I arbetsgruppen har 8 personer träffats 2 tillfälle per månad sedan den 6 /2 2008. Personerna är och har kommit från följande verksamheter: Rita Malmgren från Omsorg o Habilitering, Susanne Holmgren som är skolsköterska, Elisabeth Sundén som är skolkurator, Camilla Vernberg från förebyggande centrum, Maria Hedberg från Centrum för mottagning o utredning, Eva Bergström som är anhörigstödare samt representant för Amnesty Hörby, Marie Andersson och Magnus Lennartsson från Svenska Kyrkan, Holger Boklund från Polisen. Mödravården är informerad om arbetsgruppen samt tillfrågad att delta. Svarade dock att de p g a resursbrist ej kunde vara med. De är dock informerade om att projektet med att utveckla arbetet kring våld och hot i nära relationer pågår. Deltagarantalet har varierat. Representant från polisen har funnits med vid ett tillfälle. Har dock haft diskussioner vid sidan om där en överenskommelse är gjord att polisen ska ta del av det arbete som gjorts i arbetsgruppen i syfte att hålla polisen aktiv som en samarbetspartner.

Ledare för gruppen har under utvecklingsarbetet varit My Erlandsson och Magnus Johansson. Arbetsgruppens mål var att

1. Ge förslag på insatser i ett längre perspektiv.
2. Upprätta/vidareutveckla handlingsplanen/Rutinbeskrivningen ang. våld och hot i nära relationer.
3. Nå ut med information till sina kollegor om arbetet kontinuerligt.
4. Utveckla och starta upp mansgrupper.

Arbetsgruppens arbete har fokuserat på presentation av verksamheterna, hur ser problemet ut idag? Vilka handlingsplaner och rutiner finns idag?, Hur fungerar samarbetet?, Flödesschema över de olika verksamheternas arbete med våld och hot i nära relationer har gjorts och analyserats. Handlingsplanen som gjorts för ett par år sedan bearbetas och är under utveckling. Den går under arbetsnamnet ”Rutinbeskrivning i arbete som rör våld och hot i nära relationer”

Styrgruppen

Samtidigt med att arbetsgruppen tillsattes organiserades också en styrgrupp med följande personer: Eva Carlström; Socialchef, Kristina Wallin; Vårdcentralens chef, Arne Huseby BUN:s chef, Reia Lepic; Chef för Centrum för förebyggande arbete. Denna styrgrupp har träffats vid fyra olika tillfällen. Syftet med styrgruppen är att få ut den information, som kommer fram i arbetsgruppen, ut till de olika verksamheterna samt att öka samarbetet mellan dessa.

Våld och hot i nära relationer

Enkätundersökning

En enkätundersökning har genomförts med 6 frågor angående Hörby kommuns personals bemötande av - samt kunskap kring personer som utsatts för våld och hot i nära relationer samt hedersrelaterat våld. Vi har även haft frågan kring hur samarbetet mellan olika verksamheter i kommunen fungerar.

Enkätundersökningen syftade till att ta reda på personalens kunskap och vad de själv känner att de har behov av för utbildning/information kring dessa frågor. Frekvensen av personer som kommunens personal kommer i kontakt med har också försökts analyserats genom enkäten. Det kan dock ej ligga till grund för ett statistiskt underlag. Enkäten har gått ut till samtliga anställda inom Hörby kommun som arbetar med personer inom vård, omsorg, skola, barnomsorg. Enkäten har även delats ut till polisen, Svenska kyrkan samt Vårdcentralens personal. Det har gått att svara elektroniskt på enkäten samt per brev. Enkäten besvarades av 265 personer.

Genomgång av Rutinbeskrivning

En rutinbeskrivning utarbetades redan 2001 kring våld i familjer i Hörby kommun. Rutinbeskrivningen från 2001 beskrev varje enskild verksamhets rutiner samt en kontaktlista. Denna har varit med som ett underlag som arbetsgruppen analyserat och påbörjat vidareutveckla. Samarbetsformerna har tydliggjorts och fortlevandet av arbetsgruppen har diskuterats.

Rutinbeskrivningen finns i dag på kommunens intranät. Det är dock få som känner till den och dess innehåll. Rutinbeskrivningen bör kompletteras med en förteckning över de organisationer i Sverige som arbetar med frågor kring våld och hot i nära relationer samt uppdaterad kommunikationsinformation. Denna förteckning är tänkt att hjälpa personalen i Hörby kommun att kunna hänvisa personer rätt i det fall personalen ej själva kan var till hjälp. Målet är att ingen person som kontaktar Hörby kommun för att få hjälp då de utsätts för våld och hot i nära relationer, ska behöva avvisas utan att få hjälp eller hänvisning till var de kan få hjälp. Hjälpen de får ska dessutom vara av god kvalitet och med professionellt bemötande.

Studiebesök – goda exempel

Projekthandledare och utvecklare har deltagit i föreläsning av Riyad Al-Baldawi, psykiater på Orienthälsan i Stockholm med inriktning på frågor kring hedersproblematiken samt på nätverksmöte i Lund med deltagande tjänstemän från de närliggande kommunerna som arbetar med våld och hot i nära relationer samt hedersrelaterat våld. Vi har besökt Malmö Stad och tagit del av deras förebyggande arbete samt hur de ser på vikten av samarbete över gränserna samt naturliga mötesplatser för olika aktörer inom kommunen. Informationshämtning har även skett via internet. Samtal och studiebesök har arrangerats med Kriscentrum för kvinnor i Lund. Magnus Rosén, brottsoffsamordnare för polisen i Mellersta Skåne har varit på besök för presentation av sitt arbete samt för att ta del av Hörby kommuns verksamheter. Lunds kvinnojour har också besökts och intervjuats. Länsstyrelsen har bjudit in till erfarenhetsutbytesdag i Malmö för alla som arbetar med liknande projekt vad gäller våld och hot i nära relationer.

Lagtexten specificerat:

Socialtjänstlagen 5 kap 11 §

Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp.

Socialnämnden **skall särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation.**

Socialnämnden **skall också särskilt beakta att barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna är offer för brott och kan vara i behov av stöd och hjälp.** Lag (2007:225).

Socialtjänstlagen 14 kap 1 §

Anmälningsskyldighet

Var och en som får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd **bör anmäla** detta till nämnden.

Myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom samt andra myndigheter inom hälso- och sjukvården, annan rättspsykiatrisk undersökningsverksamhet, socialtjänsten och kriminalvården är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd. Detta gäller även dem som är anställda hos sådana myndigheter. Sådan anmälningsskyldighet gäller också dem som är verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet som berör barn och unga eller annan yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet inom hälso- och sjukvården eller på socialtjänstens område. För familjerådgivning gäller i stället vad som sägs i tredje stycket.

De som är verksamma inom familjerådgivningen är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om att ett barn utnyttjas sexuellt eller utsätts för fysisk eller psykisk misshandel i hemmet.

Myndigheter, befattningshavare och yrkesverksamma som anges i andra stycket är skyldiga att lämna socialnämnden alla uppgifter som kan vara av betydelse för utredning av ett barns behov av skydd.

Om anmälan från Barnombudsmannen gäller bestämmelserna i 7 § lagen (1993:335) om Barnombudsman.

Lag (2003:407)

Socialstyrelsens allmänna råd om anmälan om missförhållanden enligt 14 kap.

1 § socialtjänstlagen (2001:453);

beslutade den 9 december 2003.

I dessa allmänna råd ges rekommendationer till stöd för tillämpningen av bestämmelserna i 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453).

Definitioner

Med *yrkesmässig verksamhet* avses i dessa allmänna råd sådan verksamhet som bedrivs kontinuerligt och i förvärvssyfte.

Med *anställda* avses arbetstagare som har anställningsavtal med de myndigheter som anges i 14 kap. 1 § andra stycket socialtjänstlagen. Detta gäller oberoende av vilka arbetsuppgifter dessa arbetstagare utför, dvs. även om de har administrativa eller praktiska uppgifter som inte direkt berör myndighetens verksamhet.

Socialnämndens skyldighet att informera

Socialnämnden bör i enlighet med sin allmänna skyldighet enligt 3 kap. 1 § socialtjänstlagen informera såväl allmänheten som myndigheter och yrkesverksamma om bestämmelserna i 14 kap. 1 § socialtjänstlagen. Nämnden kan samtidigt lämna information om socialtjänstens arbets sätt.

De som inte omfattas av anmälningsskyldigheten

Av 14 kap. 1 § första stycket socialtjänstlagen följer att myndigheter och anställda som inte är skyldiga att anmäla enligt andra stycket samma paragraf bör anmäla till socialnämnden, om de i sin verksamhet får kännedom om att ett barn kan behöva skydd av nämnden.

Detta förutsätter att det är möjligt med hänsyn till bestämmelser om sekretess eller tystnadsplikt.

Vad är en anmälan?

Alla uppgifter som kommer till socialnämndens kännedom om att ett barn kan befaras fara illa bör ses som en anmälan. Den myndighet eller den person som har gjort en anmälan kan inte återta den. Av 14 kap. 1 § fjärde stycket socialtjänstlagen följer att den som har gjort en anmälan är skyldig att informera nämnden när förhållandena har ändrats. Detsamma gäller för den som har lämnat uppgifter som senare visar sig vara felaktiga.

Information till föräldrarna

Det är som regel lämpligt att den som gör en anmälan enligt 14 kap. 1 § andra eller tredje stycket socialtjänstlagen själv informerar vårdnadshavarna om varför en anmälan görs.

Anmälarens behov av stöd

Arbetsledningen på respektive arbetsplats bör utarbeta rutiner för det stöd den som är anmälningsskyldig kan behöva i samband med att en anmälan övervägs eller har gjorts.

Rutiner för anmälan

Vid myndigheter och yrkesmässigt bedrivna enskilda verksamheter bör det finnas rutiner för hur en anmälan skall göras. Den som har ansvaret för verksamheten bör förvissa sig om att all personal känner till när och hur en anmälan skall göras. En aktuell adress- och telefonlista till ansvariga på socialnämnden, socialjouren, om sådan finns, och polisen bör alltid finnas tillgänglig.

En anmälan enligt 14 kap. 1 § andra eller tredje stycket socialtjänstlagen bör göras skriftligt med hänsyn till de ingripande åtgärder av socialnämnden som den kan medföra. I en akut situation kan det vara nödvändigt att göra en anmälan per telefon. En sådan muntlig anmälan bör sedan bekräftas skriftligt.

En muntlig anmälan som tagits emot skall enligt 11 kap. 5 § socialtjänstlagen dokumenteras. Socialnämnden bör se till att uppgifterna i den nedskrivna anmälan bekräftas av den som anmält. Detta bör också dokumenteras.

Att ta emot en anmälan

Socialnämnden bör ha rutiner för att kunna ta emot anmälningar från såväl allmänheten som från dem som är skyldiga att anmäla så att

- det under kontorstid alltid finns personal för att ta emot anmälningar,
- den som ringer inte hänvisas till att återkomma vid ett senare tillfälle, och

- fastställda mottagningstider inte begränsar nämndens möjligheter att ta emot information om att ett barn kan behöva dess skydd.

Utanför kontorstid kan ett inspelat band ge besked om vart den som ringer kan vända sig med sina uppgifter, t.ex. socialjour om sådan finns, eller polis. Det kan även vara lämpligt att ta upp inkomna samtal på band för senare avlyssning.

Återkoppling från socialnämnden

Socialnämnden bör till anmälaren bekräfta att anmälan tagits emot och av vem, och telefonnummer till denne. Svenska Kommunförbundet har tagit fram en blankett som kan användas för denna bekräftelse.

Uppgiftsskyldigheten

Enligt 14 kap. 1 § fjärde stycket socialtjänstlagen är de som anges i andra stycket samma paragraf skyldiga att lämna socialnämnden alla uppgifter som kan vara av betydelse vid utredning av ett barns behov av skydd. Nämnden bör i möjligaste mån precisera vilken typ av uppgifter den önskar få del av. De begärda uppgifterna bör helst lämnas skriftligt, antingen genom att en kopia av relevanta handlingar eller en sammanställning av uppgifterna skickas till handläggaren.

Muntlig information som tagits emot av socialnämnden skall enligt 11 kap. 5 § socialtjänstlagen dokumenteras i akten. Nämnden bör se till att uppgiftslämnaren bekräftar den nedtecknade informationen. Detta bör också dokumenteras.

Brottsbalken

I brottsbalken ingår de mest välbekanta brotten, ordnade i olika kategorier och där anges också straffskalorna för de olika brotten. År 1965 ersatte Brottsbalken 1864 års strafflag. Brott som finns i Brottsbalkens 3-7 kapitel, t.ex. mord, misshandel, ofredande och sexualbrott kallas brott mot person - ett samlingsnamn för brott som riktas direkt mot ett offer och där offer och gärningsman vanligtvis konfronteras.

År 1982 skedde en lagändring som innebar att alla fall av misshandel kom att falla under allmänt åtal. Vem som helst kan anmäla ett brott som faller under allmänt åtal, även polisen som kommit till en plats där ett brott misstänks ha begåtts. Polisen är skyldig att utreda sådana anmälningar oavsett om målsägande motsätter sig utredningen. Målsägande kan inte heller dra tillbaka sin egen anmälan. Före lagändringen 1982 var misshandel som skett på enskild plats, t.ex. i hemmet, ett angivelsebrott, vilket innebar att offret själv avgjorde om brottet skulle anges till åtal eller ej. Grov misshandel på enskild plats föll dock redan tidigare under allmänt åtal.

Utdrag ur Brottsbalken: Om brott mot liv och hälsa, kapitel 3, §5-6

5 § Den som tillfogar en annan person kroppsskada, sjukdom eller smärta eller försätter honom eller henne i vanmakt eller något annat sådant tillstånd, döms för misshandel till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Lag (1998:393).

6 § Är brott som i 5 § att anse som grovt, skall för grov misshandel dömas till fängelse, lägst ett och högst tio år. Vid bedömande huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas, om gärningen var livsfarlig eller om gärningsmannen tillfogat svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom eller eljest visat särskild hänsynslöshet eller råhet. Lag (1988:2).

Påföljden för misshandel är fängelse i högst två år eller böter eller fängelse i högst sex månader om brottet är ringa. För grov misshandel är påföljden fängelse i lägst ett år och högst 10 år.

Besöksförbud

År 1988 kom lagen om besöksförbud som huvudsakligen var tänkt att förebygga hotfulla, farliga situationer och skydda kvinnor mot hot och våld från närstående män. Lagen innebär bland annat att om det föreligger risk för att en närstående man kommer att begå brott mot, förfölja eller allvarligt trakassera en kvinna, kan ett besöksförbud utfärdas. Besöksförbudet, som innebär att mannen inte får uppsöka eller på annat sätt kontakta kvinnan, gäller högst ett år och kan förlängas med högst ett år i taget. Begäran om besöksförbud kan göras av den utsatta kvinnan själv eller "annars när det finns anledning till det". Besöksförbud prövas och utfärdas av allmän åklagare. Beslutet ska prövas i tingsrätten om någon av parterna begär det. Den som bryter mot besöksförbud kan dömas till böter eller fängelse i högst ett år. I "ringa fall" ska mannen inte dömas till ansvar.

Riksdagen beslutade under sommaren 2003 om vissa lagändringar i syfte att motverka "våld mellan personer som är eller har varit närstående". Den 1 september 2003 trädde lagen om utökat besöksförbud i kraft. Den nya lagen, som bland annat tillkom för att förbättra skyddet för dem som trots besöksförbud utsätts för olika former av trakasserier, innebär att besöksförbudet ska kunna gälla större geografiska områden än tidigare. Vidare ska besöksförbud kunna avse parets gemensamma bostad om det finns risk för att brott begås mot en sammanboendes liv, hälsa, frihet eller frid. Sådant besöksförbud som avser den gemensamma bostaden ska i normalfallet gälla i högst 30 dygn. Polisen har befogenhet att meddela tillfälligt besöksförbud som gäller tills åklagaren fattat beslut, dock högst 24 timmar. Mannen som beläggs med besöksförbud är skyldig att följa med till förhör hos polisen som hålls omedelbart efter polisens ingripande och åklagaren ska "skyndsamt" fatta beslut om sådant besöksförbud. Om domstolsprövning begärs ska sådan hållas inom fyra dygn.

Syftet med den nya lagen är bland annat att möjliggöra för den våldsutsatta kvinnan och eventuella barn att vara kvar i hemmet och slippa fly hals över huvud utan att ha någonstans att ta vägen. Kvinnojourerna runt om i Sverige tar emot många kvinnor och ofta även deras barn, som tvingats fly hemmet. Mannen bor däremot ofta kvar i bostaden. Begäran om besöksförbud gällande den gemensamma bostaden kan göras av den utsatta kvinnan själv eller "annars när det finns anledning till det". Antalet ansökningar om besöksförbud har ökat markant sedan 1998, då 300 personer ansökte. Under de senaste åren har tusentals ansökningar inkommit, varav cirka hälften beviljats.

Målsägandebiträde

År 1988 infördes också möjligheten för offret att få ett målsägandebiträde, som kan förordnas så snart en förundersökning inletts. Brottsoffret kan själv välja målsägandebiträde som ersätts genom den allmänna rättshjälpen. Målsägandebiträdets uppgift är att tillvarata brottsoffrets intressen under hela rättsprocessen, samt stötta och hjälpa brottsoffret, förmedla kontakter samt följa med vid polisförhör om kvinnan så önskar. Biträdet ska också informera brottsoffret om hur den rättsliga processen går till, samt hålla kontakt med polis och åklagare under processens gång.

Kvinnofridsreformen

År 1993 tillsatte den dåvarande regeringen en Kvinnovåldskommission med uppgift "att utifrån ett kvinnoperspektiv göra en översyn av frågor som rör våld mot kvinnor och föreslå åtgärder för att motverka sådant våld".

Kvinnovåldskommissionen överlämnade efter två år sitt slutbetänkande, innehållande ett antal förslag till regeringen. Våren 1998 antog riksdagen regeringens proposition Kvinnofrid 1997/1998:55, ett åtgärdsprogram för att bekämpa

våldet mot kvinnor, som baserades på Kvinnovåldskommissionens slutbetänkande från år 1995 och som omfattade en rad förslag om åtgärder. Kvinnofridsreformens centrala utgångspunkter var, utöver förbättrad lagstiftning, också förebyggande insatser samt ett bättre bemötande av utsatta kvinnor från myndigheternas sida. Propositionen behandlade åtgärder för att

motverka våld mot kvinnor, prostitution och sexuella trakasserier i arbetslivet. Riksdagen ställde sig bakom samtliga förslag i propositionen. Totalt 41 miljoner kronor avsattes för genomförandet av de föreslagna åtgärderna. Flera myndigheter tilldelades gemensamma uppdrag som gällde fram till och med år 2002. Genom dessa uppdrag skulle ansträngningarna öka för att förebygga våld mot kvinnor samt utforma åtgärdsprogram för det egna arbetet inom myndigheten. Det betonades starkt att samverkan mellan myndigheter och organisationer är viktigt. Vissa uppdrag riktades också direkt till respektive myndighet.

Exempelvis uppdrogs Brottsförebyggande rådet (BRÅ) att förbättra kriminalstatistiken och systemet för kodning av brott. Rikspolisstyrelsen (RPS) uppdrogs att inventera polisens metoder och rutiner i arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Satsningar på fortbildning av myndighetspersonal inom bland annat polisen, Domstolsverket och Åklagarmyndigheten initierades också. Nedan redogörs för några av de lagändringar som Kvinnofridsreformen medförde.

Lagen om grov kvinnofridskränkning

Ett nytt brott infördes i brottsbalken den 1 juli 1998: Lagen om grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning (kapitel 4, §4a). Lagen innebär att om en man utsätter en kvinna som han har eller har haft en nära relation med, för upprepade kränkningar kan han dömas för grov kvinnofridskränkning. De kränkningar som avses är exempelvis misshandel, ofredande, hemfridsbrott och sexuellt tvång. Bestämmelsen är framförallt tänkt att omfatta brott som inte är så allvarliga att de kan betecknas som till exempel grov misshandel. Upprepade fall av sådana kvinnofridsbrott ska bedömas tillsammans och resultera i ett strängare straff än vad de enskilda gärningarna var och en för sig skulle medföra. Våld som drabbar kvinnor i nära relationer är ofta upprepat och det kan vara svårt för brottsoffret att hålla isär händelserna och tidpunkter för brotten. Kvinnofridslagen, som utgår från den drabbade kvinnans hela livssituation präglad av hot, misshandel och psykisk press, är därför utformad så att den ska underlätta åtal mot gärningsmän som upprepade gånger kränkt närstående kvinnor. Flera brott, exempelvis misshandel, ofredande och hemfridsbrott, bedöms tillsammans i samma mål. Straffet för grovt kvinnofridsbrott är fängelse, lägst sex månader och högst sex år.

35 BRÅ-rapport 2003:12: *Besöksförbud. En utvärdering av lagen och dess tillämpning.*

36 Elvy Wicklund: "Rättsväsendet – den rättsliga processen" i *Våldsutsatta kvinnor – samhällets ansvar*. Heimer och Posse (red), 2003.

År 2000 gjordes ett förtydligande i lagtexten om vad som avses med grov kvinnofridskränkning, då andelen polisanmälda brott avseende kvinnofridskränkning som ledde till åtal var påfallande låg. Utdrag ur Brottsbalken: Lagen om grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning, kapitel 4, §4a Den som begår brottsliga gärningar enligt 3, 4 eller 6 kap. mot en närstående eller tidigare närstående person, döms, om var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla, för grov fridskränkning till fängelse, lägst sex månader och högst sex år.

Våld och hot i nära relationer

Har gärningar som anges i första stycket begåtts av en man mot en kvinna som han är eller har varit gift med eller som han bor eller har bott tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden, skall i stället dömas för grov kvinnofridskränkning till samma straff.

(Lag 1999:845, med ändring från den 1 januari 2000.)

Våldtäkt

Som första land i världen fick Sverige år 1965 en lag mot våldtäkt i äktenskap. Flera olika sexualbrottskommittéer har sedan dess haft i uppdrag att se över brottsbalkens bestämmelser om sexualbrotten. I och med

Kvinnofridspropositionen utvidgades våldtäktsbrottet genom att vissa av de gärningar som tidigare bedömdes som sexuellt tvång skulle komma att bedömas som våldtäkt. Samlag kom att jämföras med annat sexuellt umgänge om gärningen, med hänsyn till kränkningarnas art och omständigheter i övrigt, är jämförbart med påtvingat samlag. Underlåtenhet att anmäla eller avslöja vissa grova sexualbrott såsom våldtäkt, grov våldtäkt, grovt sexuellt utnyttjande av underårig och grovt koppleri blev straffbelagt.

1998 års parlamentariskt tillsatta sexualbrottskommitté fick i uppgift att göra en total översyn av sexualbrotten. Kommitténs slutbetänkande överlämnades till justitieminister Thomas Bodström i mars 2001. Drygt två och ett halvt år senare, i december 2003 presenterade justitieministern ett utkast till förslag till ny sexualbrottslagstiftning, enligt vilket våldtäktsbrottet utvidgas. Flera gärningar kommer i framtiden att bedömas som våldtäkt, bland annat genom att kravet på tvång sätts lägre samt att de allvarligaste fallen av sexuellt utnyttjande arbetas in i våldtäktsbestämmelsen. En särskild straffbestämmelse om våldtäkt mot barn föreslås införas och tillämpningsområdet för sådana brott utvidgas genom att kravet på tvång tas bort. Förslaget till den nya sexualbrottslagen syftar enligt justitieministern till att stärka skyddet för vuxnas sexuella integritet, samt markera allvaret i sexualbrott mot barn.

Könsköp

Förbud mot att skaffa sig en tillfällig sexuell förbindelse mot ersättning, infördes i anslutning till Kvinnofridsreformen. Även försök till könsköp blev straffbart. Straffet är böter eller fängelse i högst 6 månader. Lagen ändrades senare i och med att Lagen om förbud mot köp av sexuella tjänster infördes 1999.

Könsstympling

Begreppet kvinnlig omskärelse ersattes i lagen med könsstympling och straffskalan skärptes. För det grova brottet är minimistraffet två års fängelse. Även förberedelse och stämpling till brott, liksom underlåtenhet att avslöja könsstympling blev straffbart. Könsstympling har sedan den 1 juli 1999 undantagits från principen om dubbel straffbarhet genom att en ny paragraf införts i lagen (1982:316) med förbud mot könsstympling av kvinnor. Den nya bestämmelsen innebär att en person kan dömas i Sverige för ett brott som begåtts utomlands, även om gärningen inte är kriminaliserad i det landet.

Pressmeddelande från Justitiedepartementet 2003-12-19: *Den sexuella integriteten stärks i ny lag*

Sexuella trakasserier

Jämställdhetslagen skärptes avseende sexuella trakasserier (SFS 1998:208) och en definition av begreppet sexuella trakasserier infördes i jämställdhetslagen.

Våld och hot i nära relationer

Lagen förtydligades också så att det nu framgår att varje arbetsgivare är skyldig att aktivt förebygga och förhindra sexuella trakasserier. Underlåtenhet kan medföra skadestånd. Med sexuella trakasserier avses ovälkommet uppträdande av sexuell natur som kränker arbetstagarens integritet. På varje arbetsplats ska det finnas rutiner för handläggning av sexuella trakasserier.

Skydd av personuppgifter

Registrerade uppgifter i folkbokföringen är som huvudregel offentliga. Det finns tre typer av åtgärder inom folkbokföringen som syftar till att skydda hotade personer: spärrmarkering, kvarskrivning och fingerade personuppgifter.

Spärrmarkering

Sekretesslagen (7 kap. 15§) gäller sekretess bland annat i sådan verksamhet som folkbokföring eller liknande registrering av befolkningen. I de fall då man på förhand kan misstänka att personuppgifter kommer att efterfrågas på ett sätt som medför att den enskilda personen eller någon närstående lider om uppgiften röjs, har skattemyndigheten möjlighet att föra in en så kallad sekretessmarkering eller spärrmarkering i registret. Det kan röra sig om att en adressuppgift kommer att användas som ett led i en förföljelse. Spärrmarkeringen anger att särskild försiktighet bör iakttagas vid utlämnande av personuppgifter eftersom uppgifterna kan omfattas av sekretess och ska fungera som en varningssignal för myndigheten. Förfarandet med sekretessmarkering är inte reglerat i lag, men har använts inom folkbokföringen under många år. Skatteförvaltningen har utarbetat särskilda rutiner och Justitieombudsmannen (JO) har accepterat spärrmarkering. Den som begär spärrmarkering ska genom någon form av utredning styrka att en hotbild föreligger, t.ex. genom att bifoga beslut om besöksförbud, polisanmälan, polisutredning, dom eller handlingar från socialtjänsten. Spärrmarkeringen gäller ofta i ett år och kan förlängas om personen kan visa att hotbilden kvarstår. Under hela 1990-talet ökade antalet personer med spärrmarkering och år 2001 hade 7 690 personer i landet spärrmarkering.

Kvarskrivning

En person som av särskilda skäl kan antas bli utsatt för brott, förföljelser eller allvarliga trakasserier kan vid flyttning medges kvarskrivning på den gamla folkbokföringsorten, enligt folkbokföringslagen 16§. Personen måste själv ansöka om kvarskrivning som endast medges om behovet av skydd inte kan tillgodoses genom besöksförbud eller på annat sätt. Kvarskrivningen får även omfatta den utsatta personens medflyttande familj. Kvarskrivning förutsätter att det finns ett konkret, ”objektivt konstaterbart” hot och risk för förföljelse och gäller för högst tre år i taget. Enligt lagens förarbeten kan kvarskrivning vara aktuell för en person sedan gärningsmannen dömts för någon form av brott. Om brottet varit riktat mot den person som ansöker om kvarskrivning och gärningsmannen fortsätter att besvara målsägande, finns det starka skäl för kvarskrivning. Antalet personer med både spärrmarkering och kvarskrivning uppgick år 2001 till 404. Ytterligare fem personer hade kvarskrivning utan spärrmarkering.

Fingerade personuppgifter

En person som riskerar att utsättas för allvarliga brott riktade mot dennes liv, hälsa eller frihet kan enligt lagen om fingerade personuppgifter 1§, få använda andra personuppgifter om sig själv. Med allvarlig brottslighet avses gärningar som har ett straffvärde om 6-8 månader. Om brott upprepats flera gången kan eventuellt ett något lägre straffvärde accepteras. Medgivande om fingerade personuppgifter får begränsas till viss tid. Ansökan görs till Rikspolisstyrelsen (RPS). Rikskriminalen utreder och medgivande om fingerade personuppgifter lämnas slutligen av Stockholms tingsrätt. Om RPS avslår en ansökan kan den enskilde själv ansöka hos tingsrätten. Under perioden 1991-2000 gjordes 11-24 sådana framställningar till RPS årligen. Sedan 2001 har en tydlig ökning konstaterats. *Nationell handlingsplan mot våld i nära relationer*. Delbetänkande av personsäkerhetsutredningen SOU 2002:71

Byte av efternamn

Om en våldsutsatt kvinna byter efternamn för att börja ett nytt liv på annan ort kan hon spåras genom barnen. Anmälan om byte av efternamn för barn under 18 år kräver att vårdnadshavarna ansöker gemensamt om föräldrarna har gemensam vårdnad om barnet.

Samtycke krävs också i de fall när kvinnan har ensam vårdnad men där barnet bär faderns efternamn. I de fall föräldern som inte har vårdnaden om barnet vägrar samtycke, kan ärendet gå till domstol. Personsäkerhetsutredningen föreslår i sitt delbetänkande att namnlagen ska ändras så att samtycke eller domstolsprövning inte ska behövas om föräldern som inte är vårdnadshavare har begått brott som innefattar våld, hot eller andra allvarliga angrepp på den andra föräldern eller barnet och där risken för liknande brottslighet är påtaglig. Lagändringen har ännu inte antagits.

Sammanställningen från brottsbalken har hämtats från Amnestys rapport ”Mäns våld mot kvinnor i nära relationer”

Förslag till handlingsplan för arbetet kring våld och hot i nära relationer i Hörby kommun

Genomgående, under tiden för projektet vad gäller våld och hot i nära relationer, har vikten av samarbete, närhet och tydlighet framhållits. Detta har framkommit såväl i arbetsgruppen, enkäten som i den dokumentation som tagits del av.

De stora huvudområdena som bör utvecklas är enligt nedan:

***Inrättande av ett kvinnofridsombud**

***Ett antal familjefridsombud ute i de olika verksamheterna**

***Utbildning/ föreläsningar**

***Nätverksträffar**

***Informationsspridning.**

Inrättande av Kvinnofridssamordnare i Hörby kommun

En samordnarfunktion för frågor som gäller våld och hot i nära relationer/ hedersrelaterat våld och förtryck bör tillsättas i syfte att vara länken mellan de olika verksamheterna, myndigheterna och den enskilda individen i frågor som bl a rör skyddat boende, rättshjälp, poliskontakter, råd och stödsamtal, ev ekonomisk hjälp. Kvinnofridssamordnaren bör vara knutit till Centrum för förebyggande arbete. Detta Centrum öppnade i januari 2008 och har ännu ej marknadsfört sig fullt ut. Trots detta har det under projekttiden visat sig att det är en plats dit kvinnor som behöver hjälp i dessa frågor söker sig. Här kan de få gratis råd och stöd direkt samt utan att detta journalförs eller på annat sätt förknippas med myndighetsutövningen inom socialtjänsten.

På centrum för förebyggande arbete finns dessutom en rad kompetens samlad under ett och samma tak såsom familjebehandlare, utvecklare av arbetet med hot och våld i nära relationer, projekthandledare för mansgrupper, flyktingsamordnare, anhörigstödjare, fältsekreterare och arbetsmarknadsenhet. Närheten till information och kunskap blir då påtaglig. Under inventeringen/förslag till utveckling har det faktum att Lund ligger 3 mil bort med mindre bra kommunikationer tagits med i bedömningarna. Man ska ta i beaktande att kvinnor som utsätts för våld i hemmet genomgår en ”normaliseringsprocess”. Vardagens normaliteter förändras och kvinnas livsutrymme förminskas. Varje steg hon tar gör hon med mannens vakande öga ”Våldets normaliseringsprocess”, E Lundgren ISBN: 91-971659-1-3. Den tid en kvinna har för sig själv är kanske inte tillräcklig för att hinna ta sig in till Lund och hem igen. Möjligheten att få hjälp på närmre håll d v s inne i Hörby tätort är viktig.

Våld och hot i nära relationer

Andra arbetsuppgifter för kvinnofridssamordnaren är:

- Vara samordnare för familjefridsombuden (se nedan).
- Huvudansvara för att Rutinbeskrivningen för kommunens verksamheter uppdateras vad gäller våld och hot i nära relationer.
- Hålla i nätverksmöten för alla familjefridsombud som sammankallande.
- Hålla utkik efter ny kompetensutveckling samt informera om detta till familjefridsombuden.
- Uppdatera all personal vid återkommande träffar eller utskick om var man kan få stöd, hänvisning samt andra aktuella frågor.
- Vara med i nätverksträffar med kvinnojouren och kriscentrum för kvinnor i Lund samt ha ett nära samarbete med polisen.
- Hålla sig uppdaterad om var och hur olika former av skyddat boende finns.
- Vara länken till politikerna om hur och var behoven ser ut i kommunen över tiden och på lång sikt.

Inrättande av familjefridsombud

För att alla verksamheter i kommunen ska hålla arbete med våld i nära relationer levande bör ledningen för de olika verksamheterna i kommunen, såsom centrum för mottagning och utredning, skola, barnomsorg, äldrevård, omsorg o habilitering, polisen, vårdcentralen, mödravårdcentralen, Svenska kyrkan samt andra frivilligorganisationer, utse familjefridsombud. Familjefridsombudens uppgift är att:

- samarbeta med de andra verksamheterna på området genom att delta i träffar som anordnas av Kvinnofridssamordnare.
- Sprida kunskap om våld och hot i nära relationer på sin arbetsplats och inom sitt verksamhetsområde.
- Ansvara för att aktuell information, om vart man kan vända sig för att få råd och stöd vad gäller våld och hot i nära relationer, finns tillgänglig på bästa sätt på sin arbetsplats samt inom sitt verksamhetsområde.
- Vara ett stöd för annan personal, på sin arbetsplats och inom sitt verksamhetsområde, när de har frågor om våld och hot i nära relationer.
- Ha kunskap om vem som gör vad i kommunen vad gäller frågor som rör våld i nära relationer.

-

Nätverksmöte med återkommande träffar

En grupp likt arbetsgruppen ska fastställas förslagsvis med familjefridsombuden och ha regelbundna träffar två gånger per år. Första uppgiften för gruppen blir att vidareutveckla samt uppdatera rutinbeskrivningen enligt ovan. Träffarna ska protokollföras. Protokollen ska sedan, via kvinnofridsombudet, vidarebefordras till Chefen för Centrum för förebyggande arbete. Detta för att eventuella frågor, vidareutvecklingar eller annat snarast kommer upp till ledningen så att tydliga direktiv kan utformas.

Informationsspridning/ tillgänglighet

Vid en undersökning gjord av Kvinnofridslinjen fick Hörby kommun betyg 4 av 5 beträffande kommunens utformning av hemsidan om en kvinna söker information kring samhälleligt stöd då det gäller våld och hot i nära relationer. Lättillgänglig samt aktuell information på Hörby kommuns hemsida ska finnas samt uppdateras regelbundet. Skriftlig information ska vara uppsatt på utvalda ställen i kommunen. Muntlig informationsspridning bör ske kontinuerligt inom vården, i skolan, barnomsorgen, omsorgen och äldrevården genom familjefridsombuden. Broschyrer till varje kommuninvånare i brevlådorna om vilket stöd som finns samt kommunikationsinformation bör delas ut. Ansvar för informationsspridningen bör ligga på i första hand kvinnofridssamordnaren som till sin hjälp har familjefridsombuden. Upplysning om kvinnofridslinjen och dess telefonnummer ska finnas tydligt i alla offentliga miljöer, på hemsidan och intranätet. Till kvinnofridslinjen kan alla ringa. Det kostar ingenting och samtalet syns ej på telefonräkningen. Informationsmaterial från Kvinnofridslinjen finns att beställa gratis på www.kvinnofridslinjen.se.

Rutinbeskrivningen som ett levande dokument

Rutinbeskrivningen ska, av kvinnofridssamordnaren och familjefridsombuden, uppdateras och även innehålla tydliga beskrivningar på det samarbete som finns i dessa ärenden mellan de olika verksamheterna. Rutinbeskrivningen ska finnas lättillgänglig på den fysiska arbetsplatsen samt på intranätet. Den ska innehålla checklistor på vad som ska göras. Kvinnofridssamordnaren ska vara ansvarig för att uppdatera denna minst 1 gång per år samt kontinuerligt då förändringar sker såsom t ex byte av personal eller rutiner. Rutinbeskrivningen ska vara enkel, tydlig och uppdelad på varje verksamhet samt beskriva gemensamma lokala överenskommelser som gjorts och som är arbetsverktygen i Hörby kommun. Rutinbeskrivningen ska också tydligt beskriva tystnadsplikten (sekretesslagen) och hur den gäller samt anmälningsplikten och hur den gäller. All aktuell lagstiftning ska finnas där. Till grund för den slutliga rutinbeskrivningen används den handlingsplan som gjordes 2001 under namnet ”Handlingsplan för arbete med familjer där det förekommer våld.” Den finns på Hörby kommuns intranät under Förvaltningar – Socialförvaltningen – Riktlinjer.

Utbildning kring anmälningskyldighet/ tystnadsplikt för personal som arbetar med barn i kommunen

I enkäten visade det sig att flera personer, anställda i Hörby kommun, kände sig osäkra på anmälningskyldigheten samt sekretesslagstiftningen. All tillsvidareanställd personal samt vikariepoolen inom Hörby kommun bör genomgå en utbildning i dessa ämnen då man arbetar med barn. Upplysning om ämnet våld och hot i nära relationer bör också ske. Detta är olika inom olika område (se nedan under ”riktade insatser”).

Översikt: Olika behov i det akuta skedet: Vem gör vad?

En kvinna som tar kontakt för att hon vill ha råd och stöd eller vill bryta sig loss från ett förhållande där det förekommer våld och hot har enligt inventeringen, mer eller mindre, vissa övergripande behov. Nedan redovisas dessa behov samt vem i kommunen som bör ansvara för detta:

Kunskap om hur och var hjälp finns att få: Centrum för förebyggande

Råd och stöd: Centrum för förebyggande

Polisanmälan: Polisen

Uppsökande verksamhet efter polisanmälan: Kvinnofridssamordnare/
brottsoffersamordnare

Läkarbesök: Vårdcentralen

Ekonomi: Centrum för mottagning och utredning

Skyddat boende: Kvinnofridssamordnare

Dessutom finns det givetvis alternativa vägar att gå genom frivilliga insatser mm såsom kyrka och skola där man kan få råd och stöd.

Riktade insatser till olika grupper

För att tydliggöra att avsikten är att synliggöra alla grupper i samhället har en sammanställning gjorts nedan där varje grupps riktade insatser beskrivs.

Riktade insatser till kvinnor med utländsk bakgrund

Samhällsinformation

Det har framkommit att SFI-undervisningen enbart är koncentrerad till det svenska språket och att det är flyktingsamordnaren i kommunen som är ansvarig för samhällsinformationen. Detta innebär att vi i dagsläget inte når ut med samhällsinformation till de kvinnor som kommer som invandrare utan att ha flyktingstatus t ex den s k ”kärleksinvandringen”. Enligt personal på Lärcenter är denna grupp relativt stor. Det är därför av stor vikt att samarbetet mellan Centrum för förebyggande arbete och SFI, Lärcenter utökas med någon form av samhällelig information till alla. Information om Terrafemme samt om var man i kommunen kan få hjälp vad gäller våld och hot i nära relationer ska finnas tydlig på Hörby Lärcenter.

Kurator på Lärcenter

Enligt personal på Lärcenter har de fått kännedom om ett antal elever på SFI:n (Svenska för invandrare) som utsatts för våld och hot i nära relationer samt även för hedersrelaterat våld och förtryck. Birgitta Olsson, Studie- och yrkesvägledare har tagit emot dessa elever och efter bästa förmåga försökt hjälpa dem. Detta är dock inget som ingår i hennes arbetsuppgifter och som hon känner att hon har kompetens att ta hand om. En kuratorstjänst på Lärcenter bör finnas. Detta är medtaget i den projektansökan som inlämnats till ESF vad gäller det nya arbetsmarknadsprojektet U-0X.

Viktigt att flyktingsamordnare/mottagningen är tydliga i sin information vid nyanlända flyktingar om de lagar och regler som gäller i Sverige vad gäller våld

Våld och hot i nära relationer

och hot i nära relationer. Detta bör vara med i framtagandet av introduktionsplanen.

Mansgrupper och killgrupper

Magnus Johansson, Centrum för förebyggande arbete kommer under 2008 att arbeta fram en modell för hur man kan arbeta med mans- och killgrupper med fokus på Heder. Den går under arbetsnamnet "Hur gör MAN?" Sedan maj 2008 har en grupp träffats en gång i veckan. Magnus har nu även påbörjat samarbete med skolan på samma tema. Detta är ett projekt som pågår t o m mars 2009. Arbetet kommer därefter att utvärderas.

Föreläsning

En föreläsning för alla anställda som arbetar inom kommunen med kvinnor och barn kring hedersrelaterat våld och förtryck/ kvinnor och barn som lever i patriarkaliska familjestrukturer och problem kring detta.

Riktade insatser till funktionshindrade

Föreläsning

Medvetandegöra personalen inom omsorg och habilitering genom att informera om den särskilda problematik som föreligger hos funktionshindrade. En kunskapsinventering, gjord av Brå (Brottsförebyggande rådet) 2006, visar på tre faktorer av särskild betydelse för utsattheten: osynlighet, sårbarhet och beroende (www.bra.se). Genom föreläsning kan dessa frågor belysas och familjefridsombudet hålla debatten, diskussionen levande inom verksamheten.

Riktade insatser till kvinnor med missbruk

I en rapport från Mobilisering mot narkotika "Mäns våld mot missbrukande kvinnor - ett kvinnofridsbrott bland andra" konstateras det att 9 av 10 av de tillfrågade kvinnorna någon gång i vuxen ålder hade utsatts för psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld. De tillfrågade kvinnorna har varit eller är missbrukare av alkohol eller narkotika. Detta är en grupp som känner att de ej tas på allvar då de söker hjälp eftersom de ses som missbrukare och att det våld de utsatts för är bråk i samband med missbruket och ej relationsrelaterat våld. Ett annat problem som uppstår är att kvinnojourer inte tar emot kvinnor som är påtända eller berusade och på avgiftningen koncentrerar man sig enbart på missbruket "CAN Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning". Det är viktigt att medvetandegöra personalen inom vuxensektionen på C1 och C2 kring dessa problem och främja att diskussionen i detta ämne hålls levande.

Det finns i dag två behandlare inom missbruk, Tvärgatan. Dessa bör gå utbildning tillsammans med socialsekreterarna på vuxensektionen på Centrum för mottagning och utredning vad gäller den särskilda problematik som gäller att vara missbrukande kvinna som utsätts för våld och hot i nära relationer.

Våld och hot i nära relationer

Riktade insatser till äldre kvinnor

Utbildning

Medvetandegöra personalen d v s hemtjänst och vårdare samt chefer på äldreboenden samt anhörigstödjaren i Hörby kommun genom att ta upp den dolda problematik som finns inom äldreomsorgen. Det framkommer vid Socialutskottets offentliga utfrågning på temat våld mot äldre(2007/08 RFR4) att många äldre kvinnor är utsatta för våld av sina anhöriga d v s bl a sina arvingar. Det finns utbildningar bl a som ”Alla kvinnors hus” anordnar som utvalda delar av personalen bör gå på.

Föreläsning

En föreläsning riktad till all personal inom äldreboenden i dessa frågor bör genomföras nu samt kontinuerligt återkomma.

Det bör även ingå i de riktlinjer som finns på de olika äldreboendena samt inom hemtjänsten. Information om vart personal och äldre kan vända sig ska finnas tydligt uppsatt i gemensamma utrymmen.

Riktade insatser till unga tjejer

Tjejgrupper på skolan

Samarbete med skola samt Centrum för förebyggande arbete t ex tjejgrupper med fältsekreteraren som belyser frågor kring Våld och hot i nära relationer ska alltid finnas.

Grupper för unga tjejer upp till 23 som levt i destruktiva förhållanden

Informera om att det på ungdomsmottagningen i Lund pågår kontinuerligt grupper för unga tjejer som levt i destruktiva förhållanden. För denna grupp bör fältsekreterare vara familjefridsombud.

Riktade insatser till barn som bevittnat våld

Utbildning för genomförande av grupper

Inköp av studiematerial ”Jag sa att jag hade en mardröm”. DVD + studiehäfte i syfte att öka förståelsen kring problematiken samt få nya infallsvinklar på samtalen. Materialet är främst tänkt att användas till C1 samt den personal inom Centrum för förebyggande arbete som arbetar med samtal. Utbildning för personalen på centrum för förebyggande arbete som arbetar som familjebehandlare så att de även kan ta samtal med barn som bevittnat våld samt om det finns underlag starta gruppverksamhet för barn som under en period levt i dysfunktionella familjer d v s där det förekommit t ex psykisk ohälsa, missbruk och /eller våld. Denna barnverksamhet finns i dag på Kriscentrum för kvinnor i Lund under namnet ”Lysmasken”.

Våld och hot i nära relationer

Riktade insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck

Mansgrupper, Föreläsning för alla anställda som arbetar inom kommunen med kvinnor och barn kring hedersrelaterat våld och förtryck/ kvinnor och barn som lever i patriarkaliska familjestrukturer och problem kring detta. Ökat samarbete mellan centrum för förebyggande arbete och Hörby Lärcenter så att lagstiftning vad gäller våld och hot i nära relationer tas upp redan i SFI-undervisningen.

Utvärdering, uppföljning

I slutet av 2009 bör handlingsplanen utvärderas genom enkätundersökning bland personalen i hela Hörby kommun samt genom intervjuer av delar av personalen. Utvärderingen bör belysa om de åtgärder man satt in innebär att samarbetet med Kriscentrum för kvinnor ska minska eller helt upphöra.

Sammanfattning/Konsekvensbeskrivning

Det är stora mörkertal bland de kvinnor som är utsatta för våld och hot i nära relationer samt deras barn. Det visar t ex den stora mängd telefonsamtal som Kvinnofridslinjen fick ta emot då de öppnade. Om inte kommunens ansvariga vidtar åtgärder riskerar ett stort antal kvinnor och barn drabbas av våld och hot i nära relationer utan att ha vetskapen om att det fanns hjälp att få. Det är viktigt att information och tydlighet kommer fram samt att en trygghet finns hos all anställd personal i kommunen, antingen att man själv har den kunskapen eller att man vet var man ska vända sig för att få hjälp och är en hjälpande hand på vägen dit. Kvinnor som söker hjälp ska kunna återvända hem med en känsla av framgång, trygghet och att de blir lyssnade på. Detta medför en förbättrad folkhälsa för kommuninvånarna. Närhetsprincipen bör belysas. Riskerna med att, som idag, hänvisa alla som har problem med våld och hot i nära relationer till Lund, är att kvinnorna inte har möjlighet att ta sig dit. Det tar för lång tid eller så är det en för stor kostnad. Barnen som bevittnat våld riskerar att själv få problem i relationer om de inte får möjlighet att bearbeta sina upplevelser. Det är vår skyldighet som ansvariga inom kommunen att ge dem den möjligheten samt ett så professionellt bemötande så möjligt. Det skapar trygghet hos de unga så att de blir stärkta som individer samt vågar ta kontakt igen med t ex myndigheter om det behövs framöver i deras liv. Detta är förebyggande arbete på lång sikt.

Om förslagen enligt ovan genomförs och utvärderingen visar på ett bra resultat, dvs man når ett stort antal kvinnor och de känner sig bemötta på ett betryggande sätt, bör man ifrågasätta om samarbetet med Kriscentrum för kvinnor i Lund ska upphöra helt eller delvis och att de ekonomiska resurserna istället läggs på att öka informationen om vad Hörby kommun lokalt kan erbjuda.

Hörby 2008-08-12

My Erlandsson
Utvecklare, Hörby kommun